

LATERCULUS PRAESIDUM

provinciae Raetiae

Praesides provinciae Raetiae, et procuratores et legati, qui fuerint ab Augusti aetate usque ad Diocletianum, exposuerunt M. B. Peaks, *The general civil and military administration of Noricum and Raetia* (Chicago 1907), 185 sqq., et E. Ritterling in opere suo cum observationibus E. Groag ab E. Stein edito, cui inscribitur *Fasti des römischen Deutschland unter dem Prinzipat* (Wien 1932), 108 sqq.

In opusculo meo *Die Statthalter der römischen Provinz Raetien unter dem Prinzipat*, *Bayerische Vorgeschichtsblätter* 36 (1971) 50 sqq. omnes praesides emendationibus recentiorum virorum doctorum (P. Lambrechts, G. Barbieri, H.-G. Pflaum, G. Alföldy cet). usus denovo exposui.

C. Vibius Pansa (RE VIII A 1977, n. 43). — Post a. 15a. — *legatus pro [praet. i]n Vindol.* CIL V 4910=D. 847, *Vallis Trumplinorum*, — RITTERLING 108, n. 1.

C. Vibius Pansa administravit fines gentium Raetorum Vindelicorumque nondum in formam provinciae redactos legatus exercitus ad Rhenum collocati. In rebus administrandis eum adiuvit.

Q. Octavius Sagitta (RE XVII 185, n. 85) — C. a. 15/14 — 12/11. — *procurat. Caesaris Aug. in Vindaliciis et Raetis et in valle Poenina per annos IIII* AE 1902: 189=D. 9007, *Superaequum Paelignorum*. — RITTERLING 109, n. 3; PFLAUM I 13 sqq., n. 1.

Sex. Pedius Lusianus Hirrutus (PIR P 156; RE Suppl. VII 832, n. 6 b). — C. a. 16/17. — *pra[ef.] Raetis Vindolicis valli[s P]oeninae et levis armatur.* CIL IX 3044=D. 2689, *Interpromium Paelignorum*. — RITTERLING 108 sq., n. 2.

Legionibus abductis et copiis auxiliaribus in fines Raetorum Vindelicorumque cum valle Poenina coniunctos collocatis praefectus terrae praefuit. De levi armatura cf. W. Schleiermacher, *Germania* 31 (1953): 200 sq.

Q. Caecilius Cisiacus Septicius Pica Caecilianus (PIR C 31; RE III 1199, n. 41). — Sub Claudio, ante a. 47. — *procur. Augustor. et pro leg. provinciae Raitiai et Vindelic. et vallis Poenin.* CIL V 3936=D. 1348, *Pagus Arusnatium*. — RITTERLING 110, n. 4.

Porcius Septiminus (PIR P 645; RE XXII 228, n. 43). — A. 69. — *Raetia, cui Porcius Septiminus procurator erat* Tac. hist. 3, 5, 2. — RITTERLING 110, n. 5.

C. Satorius (RE II A 200, n. 2). — 77/80. — *proc. C. Sa[turio]* Vollmer, IBR 196, *Guntia*; [*proc. C. Satorio* Vollmer, IBR 257 b, *Germanicum*. — RITTERLING 111, n. 6.

Norbanus — A. 89. Quem procuratorem provinciae Raetiae fuisse monstravit H. Nesselhauf JZM Mainz 7 (1965): 165.

C. Velius Rufus (RE VIII A 629 sqq., n. 6). — C. a. 96. — *procurator provinciae Raetiae ius gla[d]i* AE 1903: 368=D. 9200, *Helio-polis*. — RITTERLING 111 sq., n. 7; PFLAUM I 114 sq., n. 50.

Ti. Iulius Aquilinus (PIR I 170; RE X 170, n. 86). — A. 107. — (*et sunt in Raetia sub Ti. Iulio Aquilino*) CIL XVI 55=D. 2022, *Birriciana*. — RITTERLING 112, n. 8.

Q. Baienus Blassianus (PIR² B 131). — C. a. 123. — *pro[c. provinc. Rae]t.* CIL XIV 5341, *Ostia*. — RITTERLING 116, n. 16 a; PFLAUM I 304 sqq., n. 126.

C. Iulius Rufus (PIR² I 531; RE X 794, n. 444, et 795, n. 446). — A. 147. — (*et s[unt in Raetia] sub Iulio Rufo*) CIL XVI 94, *Abusina*, — RITTERLING 112, n. 9; PFLAUM I 315 sq., n. 129.

Ulpus Victor (PIR V 578; RE Suppl. XI 1277, n. 18). — A. 153. — (*et sunt in Raetia s[ub] Ulpio Victore [proc.]*) CIL XVI 101, *Castra Regina*; (*et s[unt in Raet. sub Ulpio Vi]ctore pro[c.]*) AE 1963: 105, Owen. — RITTERLING 113, n. 10; PFLAUM I 385 sq., n. 159.

T. Varius Clemens (PIR V 185; RE VIII A 404 sqq., n. 11). — Sub Antonino Pio, c. a. 155. — *proc. Aug. provinciar. Raetiae. . .* CIL III 5211=D. 1362, *Celeia*; *proc. provinciarum. . . Raetiae* CIL III 5212=D. 1362 a, *Celeia*; [*proc.] provin[ciarum] . . . Rae[tiae]* CIL III 5213, *Celeia*; *proc. provinciar. . . Raetiae* CIL III 5215=D. 1362 b, *Celeia*; (*et sunt in Raetia sub Vario*) *Clemente proc.*) CIL XVI 117, Ma'ràb, Libanon; (*et sunt in Raetia s[ub] Vari. Clemente proc.*) CIL XVI 183=AE 1953: 113, *Sorviodurum*; (*et sunt in R[aetia sub Var. Cle]mente proc.*) BVB 33 (1968): 95 sqq., *Abusina*. — RITTERLING 113, n. 11; PFLAUM I 368 sqq., n. 156.

L. Tit[ulenus] (PIR T 183; RE VI A 1574, n. 1). — Sub Antonino Pio? — [*proc.] Aug. Raetiae e[st Vindeliciae?]* CIL XI 6221, *Fanum Fortunae*. — RITTERLING 115, n. 15.

Sex. Baius Pudens (PIR² B 36; RE II 2781 sq.). — A. 164/165. — *proc. Aug. . . . Raetiae Vindel[iciae]* CIL IX 4964=D. 1363, *Cures*. — RITTERLING 115, n. 14; PFLAUM I 422 sqq., n. 173. Fragmentum CIL XIV 289 d=VI 31870 ad hunc non pertinere demonstravit H.-G. Pflaum I 428 sqq.

T. Desticius Severus (PIR² D 57; RE V 254 sq., n. 5). — A. 166. — *proc. prov. Raetiae* CIL V 8660=D. 1364, *Concordia*; *proc. Augu- stor. prov. Raetiae* Pais CIL V Suppl. 1227, *Concordia*; (*et sunt in, [Rae]tia sub [De]sticio Severo pr[oc.]*) CIL XVI 121, *Castra Regina*. — RITTERLING 114 sq., n. 13; PFLAUM I 409 sqq., n. 167.

? — A. 167/168. — (et sunt in [Raetia sub . . .]o proc.) AE 1961: 174, *Abusina*.

Fortasse T. Desticius Severus qui praecedit.

[. . . Ga?]llus. — c. 150—175. — (et sun[t in Raetia sub . . .]llo proc.) CIL XVI 187, *Castra Regina*.

M. Helvius Clemens Dextrianus (PIR² H 70; RE VIII 228, n. 13). — A. 179/180. — *leg. Au[gg.] pr. pr.* CIL III 11965=Vollmer, IBR 362, *Castra Regina*. — RITTERLING 117, n. 18.

Q. Spicius Cerialis (RE III A 1760). — A. 181/184. — *leg. Aug. pr. pr.* CIL III 14370²=D. 5338=Vollmer, IBR 291, Böhming; [*leg. Aug.] pr. pr.* CIL III 11933, cf. p. 2328⁵², 2328²⁰¹=Vollmer, IBR 279, *Vetonianis*. — RITTERLING 117, n. 19.

Olus Terentius Pudens Uttedianus (PIR T 65; RE V A 668 sq., n. 65). — 198—211. — *leg. Aug. pro praet. [pr]ovinicae Retiae* CIL III 993=D. 3923, *Apulum*. — RITTERLING 119, n. 22.

C. Iulius Avitus Alexianus (PIR² I 192; RE Suppl. VII 309, n. 62 a). — 204—207. — [*leg. pro pr. pro]vincae [Raetiae]* AE 1921: 64, cf. AE 1962: 229 et 1963: 42, *Salonae*; *leg. Au[gg. pro pr.] prov. [Raetiae]* AE 1962: 229, *Augusta Vindelicum*. Utramque inscriptionem supplevit H.-G. Pflaum, BVB 27 (1962): 82 sqq.; cf. etiam R. Egger, ÖJh 19/20 (1919), Beibl. 293 sqq., et A. Radnóti, Germania 39 (1961): 383 sqq.

C. Octavius App. Suetrius Sabinus (PIR O 19; RE Suppl. IX 463 sqq., n. 40; RE Suppl. XII 898 sq., n. 86 a). — A. 212. — *legatus [Aug.] pr. pr. prov. Raet.* CIL X 5398=D. 1159, *Aquinum*; *legatus Aug. pr. pr. provinciae [Raetiae]* CIL X 5178, *Casinum*. — RITTERLING 119 sq., n. 24.

[. . .] Dionysius (PIR D 107; RE I 492, n. 47). — Sub Elagabalo. — *leg. Aug. pr. pr.* CIL III 5874=Vollmer, IBR 217, Lauingen. — RITTERLING 120, n. 25.

[. . .]inus. — A. 281. — *v. p. a. v. p. prov. Raet.* F. Wagner, BerRGK 37/38 (1956/57): 30, *Augusta Vindelicum*.

INCERTI Aevi

[Caerellius Priscus?] — (PIR² C 154; RE III 1283, n. 1). — Post a. 173. — [*leg. Aug.] pr. pr. pro[vi]nc. . . . Rae[.]* CIL XIII 6806, *Mogontiacum*. De eo tractavit J. Fitz, BVB 32 (1967): 42 sqq.

App. Claudius Lateranus (PIR C 907; RE III 2728, n. 202). — Ante a. 190. — *leg. Aug. pr. pr. leg. III Ital.* CIL III 5793, cf. p. 1853=D. 3203=Vollmer, IBR 104, *Augusta Vindelicum*. — RITTERLING 117, n. 21.

P. Porcius Optatus Flamma (PIR P 640). — C. a. 197? — [*leg. pro] pr. provinciae Ret.* CIL VIII 7064=ILALg II 650, *Cirta*. — RITTERLING 119, n. 23.

[. . .] LVI[. . .] — ? *leg. Au[g. pr. pr. prov. Raetiae]* F. Wagner, BerRGK 37/38 (1956/57): 42, *Augusta Vindelicum*.

? (PIR², vol III, p. 500, n. 37, sub incertis; RE Suppl. IX 1855, n. 28). — Saec. II exeunte. — πεντάραβδος 'Ραυτίας IGR I 971=D. 8834 b=Guarducci, Inscr. Cret. IV 299, *Gortyna*. — RITTERLING 117, n. 20.

Aurelius Mucianus (PIR² A 1560; RE II 2512, n. 168). — Saec. III. — *v. p. p. p. R.* CIL III 5785=Vollmer, IBR 95, *Augusta Vindelicum*.

Valerius Venustus (PIR V 151; RE VIII A 238 sq., n. 376). — Saec. III. — *v. p. p. p. R.* CIL III 5862=Vollmer, IBR 191, *Zwiefalten*.

[. . .]VQ[. . .] — Saec. III. — *v. p. p. p. R.* CIL III 14370 =, Vollmer, IBR 363, *Castra Regina*.

? — Saec. III. — *v. p. p. p. Retie* CIL III 5788=Vollmer, IBR 98, *Augusta Vindelicum*.

Linz/Donau.

G. Winkler.